

УДК 342.95(477)

РЯЗАНЦЕВА І. М.,

кандидат юридичних наук,

начальник навчально-методичного відділу

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ПОЛІЦІЇ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

В тезах здійснено аналіз принципів професійної підготовки поліцейських зарубіжних країн. Наголошено на необхідності запровадження їх у систему професійної підготовки Національної поліції України, оскільки це визначає рівень розвитку та наближення до європейських стандартів професійної підготовки кваліфікованих поліцейських кадрів в Україні.

Ключові слова: принципи, професійна підготовка, працівник поліції, кадри.

Для модернізації системи професійної підготовки співробітників Національної поліції України в умовах євроінтеграційного курсу становить особливий інтерес зарубіжний досвід принципів професійної підготовки. Адже, аналіз нових принципів для професійної підготовки поліцейських та запровадження їх у систему професійної підготовки визначає рівень розвитку та наближення до європейських стандартів професійної підготовки кваліфікованих поліцейських кадрів в Україні.

Розглядаючи дану тематику на початку необхідно надати визначення принципам діяльності поліції – це сукупність основоположних, керівних ідей, що закладені в сутність діяльності поліції як державного органу, та на основі яких формуються певні правила поведінки у сфері поліцейської діяльності [1, с. 121]. Із даного визначення, на нашу думку слід розкрити поняття «принципів професійної підготовки поліцейських».

Щодо визначення «професійної підготовки кадрів», то у літературі професійна підготовка кадрів визначається як процес оволодіння знаннями, уміннями, навичками відповідно до професійних і кваліфікаційних вимог служби, необхідних для успішного виконання службових обов'язків [2, с. 34].

Також, це сукупність спеціальних знань, вмінь, якостей, навичок, норм поведінки, трудового досвіду, які забезпечують успішну роботу у певній професії [3, с. 80].

Щодо визначення «професійної підготовки кадрів поліції», то на думку В.В. Чернея, це здатність працівників поліції виконувати в складних соціальних, політичних та економічних умовах завдання щодо охорони прав та свобод людини, охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю, зміцнення суверенітету. Це все вимагає постійного підвищення кваліфікації, поглиблення знань, уміння прогнозувати події та швидко реагувати на них. Всі ці аспекти ґрунтуються на належному рівні професійної підготовки поліцейських [4, с. 5].

Професійна підготовка співробітників поліції у країнах Франції, Німеччини, Італії, Польщі будується на таких принципах – верховенстві права, захисті прав людини, повазі гідності людини, гендерної рівності, забезпечення національних меншин, не допущення расизму і ксенофобії, обміну кваліфікованими кадрами. Даний перелік не є вичерпний, та є актуальним для даного дослідження.

Щодо основного принципу – верховенства права, то він передбачає, що найголовнішим є забезпечення реалізації прав людини, підготовка поліцейських повинна бути відповідно до демократичних тенденцій розвитку цінності людини.

Принцип захисту прав людини в професійній підготовці поліції передбачає, що обмеження прав людини здійснюється лише в законодавчому порядку. Поліцейським забороняється жорстке або нелюдське поводження з людиною, будь-які форми катування чи дії, що принижують честь та гідність особи.

Наступний принцип – повага гідності людини, який передбачає, що при підготовці

поліцейських особи, які здійснюють професійну підготовку, а також особи, які теж проходять професійну підготовку мають поважати один одного. Повага також поширюється й на їх сім'ю та родичів, особи повинні утримуватися від заподіяння насильства або будь-якої іншої форми психічного або фізичного знуцання один до одного.

Принцип гендерної рівності передбачає рівність між чоловіками і жінками та є основоположним принципом права Європейського Союзу, яке застосовується до всіх аспектів життя в суспільстві, в тому числі й до трудової сфери. Ця норма закріплена у ст. 23 Хартії основних прав Європейського Союзу 2000 р. відповідно до якої «рівність чоловіків і жінок має бути гарантована в усіх галузях, у тому числі у сфері працевлаштування, роботи і винагороди за працю. Принцип гендерної рівності не є перешкодою для збереження або прийняття заходів, які передбачають особливі переваги для недостатньо представлені статі» [5, с. 149].

Не менш важливим принципом підготовки поліцейських зарубіжних країн є принцип забезпечення національних меншин. Він вбачається в тому, що склад поліції на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях повинен представляти розмаїтість населення. Тобто існують спеціальні заходи, котрі направлені на забезпечення усунення дискримінаційних дій за расою та кольором шкіри щодо прийому на роботу в поліцію.

Принцип не допущення расизму і ксенофобії полягає, що при професійній підготовці поліцейські повинні бути обізнані щодо не дискримінації, яка полягає у рівності людей перед законом, визнає право кожної людини на правосуб'єктність, захист в суді, заборони на рабство і работоргівлю, приниження гідності. Поліцейські мають дотримуватися міжнародного законодавства, зокрема Загальної декларації прав людини та Декларації ООН про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, в яких визначені норми даного принципу [6, с. 164].

Наступний принцип – обмін кваліфікованими кадрами. Так, Договором про функціонування Європейського Союзу 2007 р. закріплено положення, згідно з яким Союз розвиває поліцейське співробітництво, до участі в якому залучаються всі компетентні органи держав – членів, у тому числі поліцейські, митні та інші спеціалізовані служби. З цією метою Європейський парламент і Рада можуть встановлювати заходи з низки питань, у тому числі й у сфері підтримки навчання персоналу, а також співробітництва в обміні кадрами, забезпеченні обладнанням і криміналістичних дослідженнях (ст. 87) [5, с. 154].

Отже, підсумовуючи слід зазначити :

1. Професійна підготовка поліції в зазначених країнах будується на принципах, які є засадами Загальної Декларації прав людини. В даних принципах непорушним пріоритетом залишається захист прав та свобод людини. Ці принципи можуть слугувати удосконаленням професійної підготовки поліцейських в Україні та удосконалити їх практичну діяльність.

2. Щодо надання визначення принципів професійної підготовки поліції, то, на нашу думку, це основоположні ідеї, які визначають сутність діяльності поліції, оволодіючи якими, працівник поліції здатен виконувати завдання щодо охорони прав, свобод людини та забезпечувати інтереси держави.

Список бібліографічних посилань

1. Шевчук Г. Принципи та завдання діяльності Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 120–124.

2. Посметний В. В. Організаційно-правові аспекти початкової професійної підготовки персоналу ОВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2003. 181 с.

3. Педагогическая энциклопедия : в 4 т. / глав. ред. И. А. Каиров, Ф. Н. Петрова. М. : Сов. энцикл., 1996. Т. 3. 652 с.

4. Черней В. В. Актуальні проблеми реформування системи освіти МВС України в контексті європейських стандартів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 3–16.

5. Хаврат М. С. Правові основи поліцейського співробітництва держав – членів Європейського Союзу : дис. ... д-ра філософії : 29 «Міжнародні відносини». Харків, 2020. 217 с.

6. Гринчак А. А. Протидія расизму, ксенофобії та екстремізму : навч. посіб. Київ, 2018. 248 с.

Отримано 18.05.2021